

УДК 11:7.01

DOI: 10.26565/2226-0994-2019-61-8

Семен Гончаров

ТВОРЧА СПАДЩИНА ЮРІЯ МАМЛЕСЕВА: ФІЛОСОФІЯ І/АБО ЛІТЕРАТУРА?

Автор статті звертається до творчої спадщини Юрія Мамлесева, намагаючись встановити, у якому співвідношенні перебувають філософські та художні напрацювання цього письменника. Водночас ставиться під сумнів звичний видавничий спосіб розмежування філософського та художнього тексту як різних автономних категорій (згідно з яким філософські роботи Мамлесева – «Доля буття», «Росія Вічна» та всі інші – це суто художня творчість). Замість цього пропонується ідея про те, що філософські та художні аспекти мамлєєвських текстів не можуть бути відірвані одне від одного, через що вони мають розглядатись лише як певна цілісність. На думку автора, вони виступають різними сторонами та реалізаціями одного загального проекту, що містить у собі як раціональний вимір, який потребує для свого вивчення категоріального філософського апарату й логічного аналізу, так і певний ірраціональний вимір, що може бути окреслений лише художніми образами та неявними натяками. Вказаний проект можна представити у вигляді п'яти ключових метатем: Безодні та пов'язаних з нею «Останніх відносин»; Тасмниці, що має два рівні – той, який можна пізнати, та той, який принципово не може бути пізнаним; «кореня самотуття» і метафізики (утризму) «Я»; смерті та безсмертя; Росії та Російської Душі, що знаходяться між Заходом та Сходом, маючи особливу історичну та космологічну роль. Ці п'ять метатем пронизують всі мамлєєвські тексти, виступаючи стрижневою основою будь-яких його духовних пошуків. Герої художньої прози Мамлесева – це переважно люди пострадянського простору, що намагаються відповідати на питання, на які принципово неможливо відповісти, тобто пізнати тасмницю буття. Водночас майже завжди вони занепокоєні проблемою смерті та власного існування, долі свого «Я», а їхні вчинки мають вкрай неординарний характер, який зовсім випадає з логіки буденності. Тобто можна казати, що художні образи, які створює Мамлєєв, не лише відповідають його філософським конструктам, таким, наприклад, як утризм чи «Останні відносини», а продовжують їх, розкриваючи з несподіваного ракурсу. Автор приходить до висновку, що в просторі творчості Юрія Мамлесева хибним буде будь-яке суворе розмежування літератури та філософії, адже вони розлиті одна в одній так, що подібне розмежування просто руйнує загальну логіку мамлєєвського мислення та світобачення. Отже, «метафізичний реалізм» (засновником якого є Мамлєєв) має бути сприйнятий як зона перетину, простір втрати кордону, продуктивний, творчий вихід за межі, а також як ситуація, коли філософія та література стають більшими за самих себе.

Ключові слова: Мамлєєв, метафізика, Безодня, Тасмниця, смерть, «корінь самотуття».

Філософія у питанні власної граничності, напевне, може бути представлена як співіснування двох протилежних тенденцій, пропорції яких виступають особливим історично-культурним варіативом: з одного боку, прагнення до демаркації, відмежування, виокремлення себе як «інакшого» роду діяльності, аніж наука, мистецтво, релігія та й взагалі – будь-яка діяльність, а з іншого – постійний вихід за межі, переступання через будь-які умовні обмеження, існування у форматі проникнення в усі сфери людського буття (важко уявити слово, з яким сьогодні теоретично неможливо було б сумістити слово «філософія»: філософія моди, філософія їжі, філософія буденності, філософія організаційних процесів, філософія бренду, філософія, можливо, навіть «без» чи «по той бік» філософії).

Напевне, однією з найбільш яскравих і водночас проблемних ситуацій граничності є граничність літератури і філософії: часом зовсім неможливо визначити, де закінчується одна та починається інша. Наприклад, чи буде справедливим твердження, що «Міф про Сізіфа» Альбера Камю – це філософська робота, а «Сторонній» – суто художня, або що

© Гончаров С. О., 2019.

This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0.

у «Бутті і ніщо» Сартр вклав свою філософію, а у «Нудоті» – літературу? І чим тоді взагалі є, наприклад, творчість Ніцше? Очевидно, що на подібні запитання не можна відповісти з огляду лише на форму викладу, стиль і присутність чи відсутність у тексті художніх тропів або філософських понять. Інтуїтивно зрозуміло, що ми не можемо просто відкинути «Стороннього» як розповідь, яка не містить філософської основи, до того ж не буде позбавленим сенсу ствердження того, що, можливо, якраз «Сторонній» і є тією роботою Камю, яка найбільш глибоко розкриває його концепцію абсурду, а тому є найбільш філософською з усіх його робіт.

Подібна проблема є дуже актуальною для української та російської традицій, оскільки у їхніх просторах філософія розлита як у культурі загалом, так і в літературі зокрема. І чи не найгостріше вона постає при зверненні до такого автора, як Юрій Мамлеєв, який є засновником так званого «метафізичного реалізму», що вже власною назвою сповіщає про поєднання філософії та літератури. Чим же є «метафізичний реалізм» Юрія Мамлеєва і як слід розглядати творчість цього автора?

Відповідно до видавничого підходу, більшість робіт Мамлеєва вважаються суто художніми, філософськими ж є лише «Доля буття» та «Росія Вічна». Хибність та недоречність подібного підходу неодноразово була зазначена під час досліджень творчості Юрія Віталійовича. Наприклад, Роза Семикіна, спираючись на думку Гайдеггера про кінець та подолання метафізики, вказує, що саме література може виступати однією з ключових форм такого подолання [Семькіна, 2007, с. 26–27]. Звертаючись до таких слів самого Мамлеєва з післямови «Метафізика і мистецтво» до книги «Доля буття»: «<...> на моє глибоке переконання, мистецтво (зокрема, література) інколи може бути найважливішою сферою вираження метафізики і філософії. “Найважливішою” саме тому, що образ може бути “вищим” за ідею, бо він більш багатоплановий, більш парадоксальний, ніж просто думка. Тому літературний текст нерідко буває більш глибоким у філософсько-метафізичному відношенні, ніж власне філософський текст (або, принаймні, рівноцінним йому)» [Мамлеєв, 2006, с. 100], ми бачимо, що основою «метафізичного реалізму» є зрощення філософії та літератури. І зрощення це не синкретичне, а радше еkleктичне. Проте як саме втілюється це поєднання у творчості самого Мамлеєва, у чому його сутність? Що дозволяє нам говорити про те, що воно взагалі є? І якщо воно є, то як саме воно є?

Якщо розуміння того, що художні тексти Мамлеєва містять у собі певні філософські засади, знаходиться на поверхні та в загальному вигляді є досить простим і очевидним, то якою саме є форма зв'язку між літературою і філософією у Мамлеєва – питання складніше, а намагання відповісти на нього є не такими «однорідними». Вже згадувана Роза Семикіна у монографії «Про “дотик іншим світам”: Ф. М. Достоевський і Ю. В. Мамлеєв» виокремлює низку мотивів, які присутні в текстах Мамлеєва та Достоевського (це мотив фантастичних перевтілень, мотив життя після смерті, мотив метафізичних мандрівок тощо) [Семькіна, 2007, с. 113–114] та наголошує на тому, що: «<...> художню творчість Ю. Мамлеєва важко, чи, мабуть, взагалі не можливо зрозуміти поза межами метафізичного трактату “Доля буття”» [Семькіна, 2007, с. 65]. Однак вказана монографія носить, насамперед, компаративістський характер, а мотиви, які вона виокремлює, виступають як результат літературного аналізу оповідань Мамлеєва та не можуть бути застосовані до самого тексту «Долі буття». Крім того, необхідно додати, що іншим текстом, без якого неможливим стає розуміння художньої творчості Мамлеєва, є «Росія Вічна», адже саме там повністю розкривається уявлення Мамлеєва про метафізику Росії, її історичну та космологічну роль, а також уявлення про Російську Душу як унікальний світовий феномен. О. В. Слобожанин, наприклад, також вказуючи на нерозривність літератури і філософії у творчості Мамлеєва, розглядає філософський зміст розповідей Мамлеєва крізь призму філософії Гайдеггера: «Найбільш адекватною формою метафізики для розуміння творів Ю. В. Мамлеєва є метафізика Гайдеггера. <...> Саме гайдеггівське розуміння метафізики найбільшою мірою відображає життя героїв його оповідань. Найвиразніше

з метафізичним запитування ми стикаємося в оповіданні «Щастя». У інших оповіданнях ми майже завжди зустрічаємо Ніщо, то у вигляді легкої тривоги, то у вигляді переживання досвіду смерті. Саме за допомогою дотику до Ніщо героям оповідань вдається вийти за межі буденного існування, Das Man» [Слобожанин, 2014, с. 149–150]. Але виникає питання: чи дійсно найдоцільнішим засобом для розуміння оповідань Мамлеєва є метафізика Гайдеггера? Можливо, найадекватніше буде розглядати їх у світлі метафізики самого Мамлеєва? Адже як би добре гайдеггівське «Ніщо» не вписувалось у картину світобачення Мамлеєва, воно все одно не може бути більш влучним за власні філософські напрацювання Мамлеєва, наприклад, Безодні та «Останні відносини», які і є формою буття багатьох його героїв.

Доволі доцільного висновку доходить Н. Ю. Євтушенко у статті «Метафізика і література: художня проза Ю. Мамлеєва в контексті філософського досвіду письменника», де він пише про систему мотивів, у якій центром стає мотив смерті: «Розглянувши приклади художнього втілення “чистої метафізики” в творах Ю. Мамлеєва, можна говорити про функціонування в них системи метафізичних мотивів зі смисловим центром мотиву смерті» [Євтушенко, 2009, с. 63]. Але чи лишень смерть є таким ключовим мотивом? Або ж таких мотивів декілька, адже що, наприклад, робити з постійним запитуванням героїв розповідей Мамлеєва про власне «Я», або їх бажанням вийти у Потойбіччя? Очевидно, що все це не може бути редуковане до мотиву смерті, тож не лише смерть є стрижневою віссю творчості Мамлеєва, хоч би й у контексті тільки оповідань.

Отже, можна зазначити, що думка про нерозривність літератури і філософії у творчості Мамлеєва є досить розповсюдженою, проте відкритим та невіршеним залишається головне питання: *як саме вони стісняються?* На основі зазначеного вище можна зробити висновок, що необхідно віднайти щось, що стосувалося б усіх текстів Мамлеєва, і водночас не зводилося б до суто філологічної чи філософської складової, а також відповідало б духу самої творчості Мамлеєва, тобто не було б запозиченим ззовні (як, наприклад, у випадку з метафізикою Гайдеггера).

По-перше, це «щось» не може позначатися як мотив чи сукупність мотивів, адже тоді доміантою стає саме філологічний контекст і відповідний аналітичний «відтінок». По-друге, неможливим є й використання поняття «концепт», адже тоді навпаки – все редукується до площини філософії: «<...> філософія – це мистецтво формувати, винаходити, виготовляти концепти» [Делез & Гваттари, 2009, с. 6], зазначають Дельоз і Гваттарі. Тому аби уникнути сходження в одну окрему площину, доцільним буде говорити про певні **«метатемі»**, що поєднують у собі як філософський (μετά – «після», «наступне», «за» з огляду на «метафізику» та метафору як зміну стану, трансформацію), так і філологічний (θέμα – «положення», коло проблем, що формують основу художнього твору). Тобто в цьому разі метатема виступає як надрівневий конструкт, який є стрижневим як для концептів, так і мотивів (за логікою Дельоза і Гваттарі – «перцептив»). Такий конструкт є найзагальнішим у контексті нашого розшуку і може, отже, вбирати в себе як сукупність художніх образів, так і низку філософських понять. Звісно, що неможливо абсолютно всю широту творчості Мамлеєва звести до якогось стандартизованого набору (хоча б і) метатем, адже вона завжди буде принципово виходити за їхні межі. Проте виділити те, що є найважливішим, те, що робить сплав літератури й філософії саме таким, як він представлений у творчості Мамлеєва, цілком можливо.

Які ж саме метатемі ми можемо виділити? Пропонується *п'ять основних метатем*, що не можуть бути зведені одна до одної та які існують у такому форматі, що випускання бодай однієї з них неначе призводить до вилучення незамінного елементу з картини мамлеєвського світобачення, через що ця картина втрачає власну цілісність та повноту.

Безодня та пов'язані з нею «Останні відносини»

Безодня та «Останні відносини» складають основний предмет розгляду «Останньої доктрини», що входить до книги «Доля буття»: Безодня знаходиться за межами Абсолюту, вона принципово «по той бік» будь-яких людських категорій. Вона не може бути схоплена

інтелектом, а «Останні відносини» – це рух у принципово Невідоме, що йде далі Абсолюту. Це пошук на Периферії, це тосунки, які можуть існувати лише у формі непрямих дотиків та натяків: «як “поцілунок із заплющеними очима”, як поцілунок невидимого Обличчя...», пише Мамлеєв [Мамлеєв, 2006, с. 95]. Герої ж його романів і оповідань зазвичай жадають проникнути у Безодню, вони намагаються встановити з нею контакт, подолавши все наявне у світі знання, не тільки раціональне, але й ірраціональне, тому їхній спосіб буття, почуття, вчинки та судження майже завжди «по той бік». Наприклад, стара наприкінці оповідання «Килим-літак», у якому мати відрізала сину руки ножицями, а потім повісилась, резюмує, «<...> що нічого, нічого немає страшного ні в тому, що у Андрійка зникли руки, ні в тому, що його мати померла... <...> Але в її очах виразно відбивався якийсь інший, вищий страх, котрий однак, не мав ніякого відношення ані до цього світу, ані до того, що сталося» [Мамлеєв, 2003, с. 186]. Або ж можна згадати Андрія Микитовича з «Шатунів», який впродовж роману трансформується з людини спочатку в курку, потім у куро-групу, а наприкінці взагалі в куб [Мамлеєв, 2007].

Таємниця та два її рівні

Таємниця є збірним конструктом, що вміщує в себе все, що Мамлеєв називає Поза межним/Невідомим/Іншим/Потойбічним/тощо, у вузькому сенсі – це все, що виходить за межі звичної дійсності та формує «другу реальність». Проте оскільки реальностей та їхніх форм може бути нескінченна кількість, то й Таємниця має розглядатися ширше: вона не зводиться до Безодні, оскільки присутня і в площині Абсолюту, а також не обмежується лише однією прихованою реальністю. Вона є у світах як з людиною, так і без неї; вона може бути застосованою до будь-чого, знаходитись у будь-чому. Тобто Таємниця виступає як елемент загадковості, незнання, елемент невластивого, маючи два рівні: той, який можна пізнати, та той, що принципово є недосяжним. З Таємницею ми стикаємося і в «Росії Вічній», де Росія виступає як Таємниця, і в «Доля буття», де рух вищого «Я» є рухом у Невідоме, а також у романах та оповіданнях. Наприклад, головний герой «Шатунів» Федір Соннов намагається «пізнати одвічну таємницю покидання-смерті таким-от “емпіричним” шляхом» [Мамлеєв, 1986], а героїні цього ж роману Анні «потрібен інший спосіб проникнення у потойбічне...» [Мамлеєв, 2007, с. 105], аніж існуючі релігійні системи. Ідея ж двох рівнів Таємниці будується за аналогією конструювання «Останньої доктрини»: «Сама “Остання доктрина” розпадається на дві частини: перша, котра ще може бути вираженою в Інтелекті; і друга, основна суть якої поза межами всього того, що дано людині та Богу» [Мамлеєв, 2006, с. 92].

«Корінь самобуття» та метафізика (утризм) «Я»

«Корінь самобуття» є ключовим поняттям метафізики «Я» – унікальним вченням Мамлеєва про реалізацію вищого «Я» та збереження його індивідуальності в лоні Абсолюту. Водночас «Я» виступає принциповою онтологемою, а весь світ не-Я розглядається як «існування неіснування», що розпочинає «Долю буття» [Мамлеєв, 2006, с. 34]. Любов до «Я», запитування про долю власного «Я» та конструювання реальності навколо «Я» – все це вміщує в себе «Доля буття», але це все ще й постійно зустрічається у романах та оповіданнях Мамлеєва. Можна, наприклад, згадати зображення цілої спільноти, що сповідує релігію «Я» у «Шатунах», а її найяскравіший представник Ізницький просто-таки мліє від любові до себе, втрачаючи свідомість у катарсисі самопестування, чи героя короткого оповідання «Ульот», який запитується: «Існую я або не існую?!» та думає: «Течу я кудись, течу <...> Реальності ніякої не бачу» [Мамлеєв, 1993, с. 380–381], а потім безслідно зникає.

Смерть та безсмертя

Смерть та реалізація безсмертя завжди перебувають у полі розгляду Мамлеєва: чи то «Я», яке не зникає після гибелі тіла, чи то Росія, яка є метафізичною та Вічною. Але принциповими вони є і для героїв мамлеєвської прози. Наприклад, Люду – головну

героїню роману «Крила жаху» – оточують люди, пронизані жагою до життя та неприйняттям смерті, що є близьким і їй самій: «Постійно її переслідували люди, охоплені неймовірною жагою жити, жити всупереч факту і всупереч самій природі. Ще в дитинстві її улюблений хлопчик з'їхав з глузду від цієї ідеї; очі його надламалися від якоїсь скаженої жаги життя у самій собі. <...> Особливо паленів сусід – літній вже по суті чоловік, – і плакав від оргазму, а потім верещав, що не хоче помирати. Бачила Люда не раз, як він свою сперму клав собі в чай, щоб випити “безсмертя”. <...> і з дитинства (тупнувши ніжкою) часто думала про те, чи є на світі способи стати безсмертною» [Мамлеев, 2007, с. 255–257]. Згадаймо також ж казку «Ярема-дурень і Смерть», у якій головний герой Ярема просто існує за межами такої категорії як «смерть», він «по той бік» цього вічного закону, а тому не може бути забраний нею і сама не розуміючи що відбувається, Смерть відступає від нього.

Росія та Російська Душа

Виходи до проблематики долі Росії, її місця та метафізики вже вкладені до «Долі буття», а повноцінно ці теми розкриваються у «Росії Вічній». Розмірковуючи про Росію, Мамлеев, звісно, досліджує і її людину, яка не є ані людиною Заходу, ані людиною Сходу, проте має власну унікальну ментальність. Важливо розуміти, що Мамлеев неодноразово наголошував на тому, що його погляди не носять націоналістичного характеру, тому описуючи «Російську Душу» він має на увазі щось дуже широке: «Необхідно зазначити, що слово “російський” вживається тут не тільки в сенсі безпосередньо росіян. Це поняття (“російський”) вживається тут також і в духовному сенсі: до росіян можуть відноситись усі, хто люблять Росію, живуть у російській культурі та в російській мові <...>» [Мамлеев, 2011, с. 31]. Основна сцена романів та оповідань Мамлеева – це Росія, а люди, про яких пише Мамлеев, – це ті, кого нині можна назвати «людьми пострадянського простору» з усіма їхніми ментальними особливостями та ставленням до світу й організації свого буття. Яскравою ілюстрацією звернення до пізнання метафізичних пластів Росії, її долі та долі її людей ми знаходимо у романі «Наодинці з Росією», у якому на самому початку зустрічаємо показовий діалог між аспірантом філософського факультету Арсенієм Русановим і таємничою невідомою, яка приведе його в Росію Вічну:

«– Знаю, знаю. Арсеній Русанов. Ба більше, я знаю, що тебе мучить...

– І що ж?

– Росія, її доля і, отже, ваша доля. Адже Росія не лише зовні, але й всередині вас. Я маю на увазі її вищу, таємничу долю, а не тільки земну...» [Мамлеев, 2009, с. 14].

Отже, можна зазначити, що «метафізичний реалізм» Юрія Мамлеева – це еkleктичний сплав літератури і філософії, що не може бути визначений у категоріях лише однієї з них, тобто – це простір перетину та трансгресії, у якому література і філософія є вже депо більшими за самих себе. Через це неможливим стає використання таких понять, як «мотив» або «концепт», замість яких нами висувається поняття «метатем», що розуміється як єдність літературного та філософського начал. Як основа, що формує вказану єдність «метафізичного реалізму» Мамлеева, ми пропонуємо розглянути п'ять метатем, які охоплюють та пронизують усю творчість Юрія Мамлеева: Безодня та пов'язані з нею «Останні відносини», Таємниця та два її рівні, «корінь самотуття» і метафізика (утризм) «Я», смерть та безсмертя, а також Росія та Російська душа. Запропоновані метатемі виступають як незвідні одна до одної та такі, що визначають ключові риси широкого полотна мамлеевського світобачення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Делез Ж., Гваттари Ф. Что такое философия? / пер. с фр. С. Зенкин. М.: Академический Проект, 2009. 261 с.

Евтушенко Н. Метафізика и литература: художественная проза Ю. Мамлеева в контексте философского опыта писателя. *Вестник Ставропольского государственного университета*. 2009. № 60. С. 59–63.

Мамлеев Ю. Живое кладбище. М.: АСТ; Зебра Е, 2008. 352 с.

- Мамлеев Ю. Задумчивый киллер. М.: Вагриус, 2003. 304 с.
Мамлеев Ю. Избранное. М.: Терра, 1993. 648 с.
Мамлеев Ю. Планета незаснувших медведей. Беседа с Юрием Мамлеевым в связи с французским изданием романа «Шатуны» [Электронный ресурс]. *Русская мысль*. № 3637. 1986. URL: http://www.radashkevich.info/publicistika/publicistika_205.html.
Мамлеев Ю. Россия Вечная. М.: Эксмо, 2011. 512 с.
Мамлеев Ю. Русские походы в тонкий мир. М.: АСТ; Зебра Е, 2009. 254 с.
Мамлеев Ю. Судьба бытия. М.: Эннеагон, 2006. 262 с.
Семыкина Р. О «соприкосновении мирам иным»: Ф. М. Достоевский и Ю. В. Мамлеев: монография. Барнаул: БГПУ, 2007. 241 с.
Слобожанин А. Философское содержание рассказов Ю. В. Мамлеева. *Исследовательский потенциал молодых ученых: взгляд в будущее: материалы конференции*. Тула: ТГПУ имени А. Н. Толстого, 2014. С. 149–157.

Гончаров Семен Олексійович

аспірант, філософський факультет
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
м. Свободи, 6, Харків, 61022
E-mail: Sementulpanov@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8116-0804>

Стаття надійшла до редакції: 19.11.2019

Схвалено до друку: 20.12.2019

**ТВОРЧЕСКОЕ НАСЛЕДИЕ ЮРИЯ МАМЛЕЕВА:
ФИЛОСОФИЯ И /ИЛИ ЛИТЕРАТУРА?**

Гончаров Семен Алексеевич

аспірант, філософський факультет
Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина
пл. Свободы, 6, Харьков, 61022
E-mail: Sementulpanov@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8116-0804>

Автор статьи исследует связь между философскими и художественными наработками Юрия Мамлеева, определяя их как части единого проекта, которые не могут быть отделены друг от друга без ущерба для их содержания. Они представляются в формате двух взаимодополняющих измерений: рационального – в виде философских понятий и категорий, а также иррационального – в виде художественных образов и неявных намеков. При этом автор статьи выделяет пять ключевых метатем, которые выступают общими и сквозными для указанных измерений: Бездна и «Последние отношения», Тайна с её двумя уровнями – познаваемым и принципиально непознаваемым, «корень самобытия» и метафизика (утризм) «Я», смерть и бессмертие, а также Россия и Русская Душа, которые находясь между Западом и Востоком, имеют свою особую историческую и космологическую роль.

Ключевые слова: Мамлеев, метафизика, Бездна, Тайна, смерть, «корень самобытия».

Статья поступила в редакцию: 19.11.2019

Утверждена к печати: 20.12.2019

**YURIY MAMLEEV'S CREATIVE WRITINGS:
PHILOSOPHY AND /OR LITERATURE?**

Goncharov Semen A.

PhD Student, Faculty of Philosophy
V. N. Karazin Kharkiv National University
6, Svobody sq., 61022, Kharkiv, Ukraine
E-mail: Sementulpanov@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8116-0804>

ABSTRACT

The author of the article studies the creative legacy of Yuriy Mamleev, trying to establish the correlation between of his philosophical and fiction writings. The conventional editorial distinction between philosophical and literary texts as different and autonomous categories (where philosophical texts are “The Destiny of Being” and “Eternal Russia”, the rest are fiction) is rejected. Instead of the idea, that philosophical and fictional aspects of texts by Mamleev are inextricably linked, it is claimed that they should be considered together. In the author’s opinion, these texts present different perspectives and implementations of his oeuvre that contains the rational dimension (which requires categorical language of philosophy) and on the other hand – irrational dimension of artistic images and obscure allusions. Mamleev’s writings considered by means of 5 crucial “metathemes”: Abyss and the “Ultimate relationships” concerned with it, the Mystery which has two levels – one cognizable and the another – unrecognizable in principal, the “root of self-being” and metaphysic (utrisim) of “I”, death and immortality, Russia and the Russian soul which are existed between West and East with special historical and cosmological mission. It is concluded that these 5 metathemes pervade all Mamleev’s texts and comprise his spiritual search. The characters of Mamleev’s fiction are mostly people of post-Soviet world, who ask questions with no set answers to become acquainted with the secrets of being. At the same time they are concerned with their own existence, their self destiny. Their actions are extraordinary and illogical. Supposedly Mamleev’s artistic images not only correspond with his philosophical ideas, for instance – utrisim or the “Ultimate relationships”, but also reveal them from unexpected perspective. The author determines that distinction between philosophy and literature of Mamleev is incorrect, as these areas are conflated. Any distinction of this kind will ruin the logic of Mamleev’s thinking and outlook. Thus, metaphysical realism (that Mamleev founds) can be viewed as the crossing, distinction blurring area, productive and creative transgression. Or as the situation when philosophy (and literature) is more than it is itself.

Keywords: Mamleev, metaphysics, Abyss, Mystery, death, “self-being root”.

REFERENCES

- Deleuze, J., & Guattari, F. (2009). *What is Philosophy?* (S. Zenkin, Trans.). Moscow: Academic Project. (Original work published 1991). (In Russian).
- Mamleev, Yu. (2011). *Eternal Russia*. Moscow: Eksmo. (In Russian).
- Mamleev, Yu. (1993). *Favourites*. Moscow: Terra. (In Russian).
- Mamleev, Yu. (2008). *Living Cemetery*. Moscow: AST; Zebra E. (In Russian).
- Mamleev, Yu. (2003). *Pensive Killer*. Moscow: Vagrius. (In Russian).
- Mamleev, Yu. (1986, September 5). *Planet of Sleepless Bears*. [Conversation with Yuriy Mamleev in connection with the French edition of the novel “Shatuny”]. *Russkaia Mysl – Russian Thought*, 3637. Retrieved from http://www.radashkevich.info/publicistika/publicistika_205.html. (In Russian).
- Mamleev, Yu. (2009). *Russian Trips to the Subtle World*. Moscow: AST; Zebra E. (In Russian).
- Mamleev, Yu. (2009). *The Destiny of Being*. Moscow: Enneagon. (In Russian).
- Semykina, R. (2007). *On “Contact with Other Worlds”: F. M. Dostoevsky and Yu. V. Mamleev* (Monograph). Barnaul: BSPU. (In Russian).
- Slobozhanin, A. (2014). Philosophical Content of the Stories by Yu. V. Mamleev. In *Research Potential of Young Scientists: A Look into the Future (Tula, 2014)*. Intern. Conference Proceedings (pp. 149–157). Tula: TSPU named after L. N. Tolstoy. (In Russian).
- Yevtushenko, N. (2009). Metaphysics and Literature: Fiction by Yu. Mamleev in the Context of the Philosophical Experience of a Writer. *Stavropol State University’s Vestnik*, 60, 59–63. (In Russian).

Article arrived: 19.11.2019

Accepted: 20.12.2019